

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XV — Број 76 — Субота, 13 јун 1952

МИКИ И ЊЕГОВ ДВОЈНИК

ГРОФ ЈЕДИОКА ОБЈАШЊАВА КРАЂУ МИХАЈЛУ СВОЈ ПЛАН

ПРИСТАЈЕМ ДА ИДЕМ ДА СЕ ПРОВЕДЕМ У ИНОСТРАНСТВУ! КАД МОГУ ДА ПОЂЕМ?

ШТО ПРЕ, ТО БОЛЈЕ!

А КАКО ЋЕ МЕДИОКА БЕЗ МЕНЕ?

ВЕЛИЧАНСТВО, СВЕ ЋЕ БИТИ У РЕДУ, НЕ БРИНИТЕ ВИ НИШТА!

ЛАКО ЈЕ ШИЉИ КАД ИМА ЧИЗМЕ ОД СЕДАМ МИЉА!

ДОВЕО САМ ВАМ ДВОЈНИКА КОЈИ ТОЛИКО ЛИЧИ НА ВАС, ДА НИКО НЕЋЕ ПРИМЕТИТИ РАЗЛИКУ!

КО ЈЕ ТАЈ ЧОВЕК?

ЗОВЕ СЕ МИКИ МАУС!

МИХАЈЛО ЈЕ ПОШАО СА ГРОФОМ ЈЕДИОКОМ, ДА ВИДИ МИКИЈА! ГРОФ ГА ЈЕ УВЕО У СВОЈУ БИБЛИОТЕКУ

ОТКУДА ВАМ МОЈА СЛИКА?

ЗАР НЕ ЛИЧИ НА ВАС?

ПЛУНУТИ ЈА! КАО ДА ЈЕ ФОТОГРАФИЈА! САМО ШТА ЗНАЧИ ОВО СМЕШНО ОДЕЛО НА МЕНИ?

САД ЋУ ДА ВАМ ОБЈАСНИМ, ВЕЛИЧАНСТВО!... ТО УОПШТЕ НИЈЕ СЛИКА...

НЕГО МИКИ МАУС!

МИЛО МИ ЈЕ! ЈА САМ МИКИ МАУС!

КО ЈЕ ТАЈ БЕЗОБРАЗНИК ШТО СЕ ПРЕРУШИО У МЕНЕ? ШТА ТО ЗНАЧИ?

АЛИ, КАЖЕМ ВАМ, ТО ЈЕ МИКИ МАУС!

ТО ЈЕ УВРЕДА КРУНЕ! ЗА ТО СЕ ИДЕ НА ВЕШАЛА!

АМА, ЧЕКАЈТЕ! ДА СЕ ОБЈАСНИМО!

ПРАВИ САМ МОРСКИ ВУК! ЈА НЕ МОГУ ДА ПОТОНЕМ ЈЕР ГЛАВА МИ ЈЕ СУВИШЕ ЛАКА!

УПОМОЊ! НЕ ЗНАМ ДА ПЛИВАМ!

БЕЗ ДИСКУСИЈЕ! СМЕСТА СКИДАЈ ТУ МАСКУ

ШТА? ТО НИЈЕ МАСКА, НЕГО ЛИЦЕ! КАКО СМЕШ ДА ЛИЧИШ НА МЕНЕ?!

ИДУЋЕМ БРОЈУ:

СЛИЧНОСТ

Е ОНДА, АДМИРАЛЕ, ПОЖУРИ ПА НАУЧИ!

(12)

Стратерс је схватио да ће га стићи. До шалупе са које се могао пребацити на хидроавион било је далеко. Морао је нешто да учини. Истргао је свој револвер и опалио у гомилу. Али, изгледа да је промашио, јер је гомила била све ближа. Стратерс се за тренутак зауставио и поново опалио. Овога пута метак је очигледно погодио циљ. Врач који је био на челу гомиле застао је, а одмах затим срушио се на клизаву палубу.

Пилот је искористио тренутну забуну и опалио још два пута, а онда јурило према хидроавиону. Два велика рефлектора на авионским крилима осветљавала су му пут. Трчећи као без душе, оклизнуо се и умало није испустио девојчино непомично тело које је носио на рамену. Кад се окренуо да поново опали, видео је да му је револвер празан. Морао је за тренутак да ослободи руку којом је придржавао Лиету да би ставио други шаржер. Тада, одабравши најсмиљивијег од својих гонилаца, поново је опалио. Кад је стигао до хидроавиона био је потпуно мокар. Положио је девојчино тело на крило апарата и, обрисавши зној који му је пекао очи, снажно је ногом отиснуо шалупу.

На несрећу, трава је била гушћа него што је он предвиђао и хидроавион се готово није ни помакао. Већ се био уплашио да ће се бесна гомила дочепати авионског крила, кад се најзад апарат покренуо и одвојио од шалупе.

XIII

Забринут због Лиетине несвесности, Стратерс је одлучио да се

што више удаљи од густе масе збијених бродова. Кружило је неко време, а затим је спустио апарат далеко од њих, где је сматрао да ће бити ван опасности.

Није чак ни сачекао да апарат престане да клизи, већ је одмах упалио светиљку у пилотској кабини, где је на поду лежало девојчино непомично тело. У тренутку створио се поред ње, несвесно шапућући нежне речи.

— Ох, Лиета, драга моја Лиета! Зар је могућно да су те озледали? — Брижљиво је прегледао мали зарез на њеном грлу и видео да је то само безбедна раница на кожи. Трљао јој је руке, покушавајући да је загреје и осветли. Њене плаве очи најзад су се отвориле. У њима се огледало чуђење и неверица. Лежала је непомично, полуотворених усана, гледајући зачуђено у његове сиве, озбиљне очи. Тада, с најприроднијим покретом који се може замислити, пружио је руке и обавила их око његовог врата.

— Ох, Хју... драги Хју! — промуцала је уморним гласом.

Дан је већ увелико био свануо кад се пилот пренуо из сна и чуо иза себе лаке кораке. Скочио је као опарен и зграбио свој револвер. Пришла му је Лиета Линколи, поново обучена у одело које се носи у цивилизованом свету.

— Нећете ваљда и на мене да пуцате, — рекла је уз осмех. — Ја се предајем без борбе. Сва је срећа да нисте из апарата избацили све моје кофере.

Стратерс је протрљао очи и постиђено вратио револвер у футролу. — Па, — рекао је збуњено, — јесте ли добро спавали?

— Да, одговорила је она озбиљним гласом, гледајући га нетремице. — Било је заиста лепо од вас што сте ми ставили под главу ваш капут. Пре него, што сам заспала, дуго сам мислила на све оно што сте ми ноћас говорили. — И против њене воље румен јој је облила образе. — Знате, Хју, све оно што сте говорили звучало је тако истинито. Просто се питам да ли сам то само сањала или сам заиста нашла оно што сам сматрала за свој животни циљ...

Стратерс је покушавао да се са-

лико разлога који ме спречавају... Ви их знате исто тако добро као и ја...

Лиета је потрчала, али се зауставила на неколико сантиметара од њега, као да се бојала да ће налетети на ту брану коју је он стављао између њих.

— Ох, Хју! — узвикнула је меким гласом. — Ја не знам, не могу да замислим који би вас разлози могли да спрече ако имало марите за мене.

Пилот је покушавао да савлада грч који му је стезао грло и неодређено је гледао кроз прозор авиона.

— Па, — проговорио је најзад, — сећате ли се да сам вам говорио да треба да зарадим оних 10.000 долара који су ми неопходно потребни. Ја то нисам успео. Ја чак нисам у стању да пристojно издржавам своју мајку и сестре. Ви то, изгледа, не разумете, али ја сам само један сиромашан пилот, који је срећан кад заради 60—70 долара месечно.

На те његове речи Лиета је забавила главу и прснула у весело, звонак смех, који је пилота готово увредно и наљутило.

— Жао ми је, — рекао је хладно, — али ја у томе не видим ништа смешно и забавно.

— Али, Хју, — једва је изговорила девојка, — Хју драги, то што ви говорите јесте најобичнија глупост. — Њен звонки смех поново је испунио кабину.

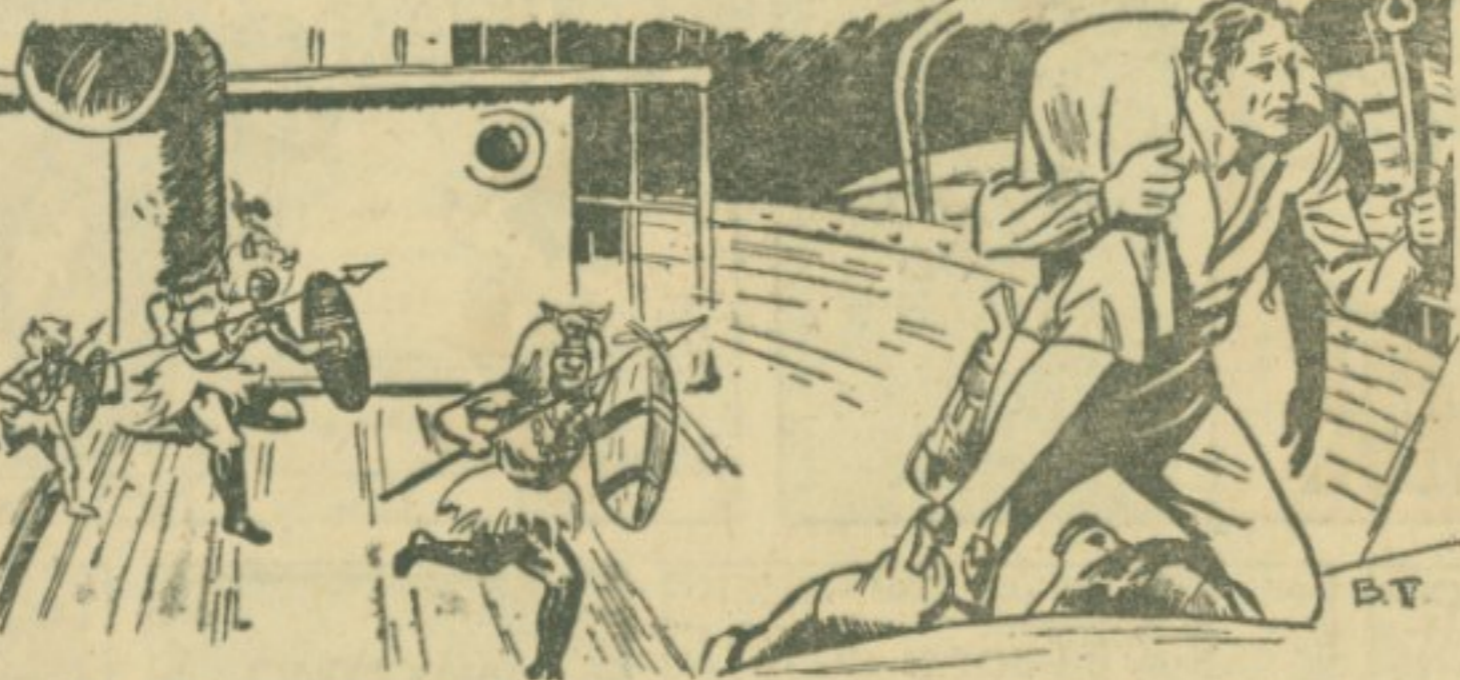
— Жао ми је, али то је сушта истина. Ја не знам како можете да се смејете због тога, — рекао је пилот љутито.

— Изгледа да сте заборавили нешто, — прекинула га је девојка. Сигурна сам да сте заборавили. — Одговарајући на његов упитан поглед, она је показала место на поду где је Стратерс претходне ноћи испразнио своје цевове. Он је погледао тамо и мукло се насмејао.

— Ох, — рекао је с потсмехом, — изгледа лепо, али то је само гомила јевтинећих фињува које сам скинуо са оног вучака.

— Фињува? — потсмехнула се она. — Ако су то фињуве, онда је мој отац платио сто хиљада долара за један безвредан каменчи који је много мањи од маког од ових смарагда.

Апарат, пилотска кабина и море

Никад ме више нећете оставити саму, зар не, Хју?

Изненадни дрхтај прострујао је његовим телом. Али, он је успео да се савлада.

Дуго је седео на поду, држећи у заштитничком загрљају драги терет. Њена близина опијала га је и он се за извесно кратко време препустио сновиима за које му је његов здрав разум говорио да се никад не могу испуњити. Био је уморан и, мада се напрезао да остане будан, лагано је утонуо у сан.

влада, али његово узбуђење било је сувише јако и он промуца:

— Лиета, све што сам синоћ казao истинито је до последњег слова, али мени се чини да ја вама не одговарам...

— Шта? — узвикнула је девојка. Њене очи биле су широко отворене, а ружичасте усне подрхтавале су од бола и изненађења.

— Ја... ја... — мрмљао је Стратерс збуњено чупкајући једно дугме на свом капуту. — Волим вас више него икога на свету, али... видите... постоји то-

око њих заиграли су худо коло испред Стратерсових очију.

— Шта? — промуцао је. — Прави? Ови овде?

— Сигурно, — одговорила је девојка. — Погледајте само како дивну боју има овај рубин!

Она је узимала један по један драги камен и дизала га према сунчевом зраку који се пробијао у кабину. Обасјани светлошћу, драгуљи су изгледали као живи пламен. Било је ту смарагда, рубина, сафира и дијаманта.

— Нисам сигурна, — наставила је Лиета, — али ми се чини да је то неко старо благо. Вероватно су га ти дивљаци пронашли на некој од старих шпанских галија. У сваком случају, то је право драго камење.

Стратерс није могао да савлада узбуђење које га је обузело и он је сео на под. У истом тренутку Лиета се створила поред њега и загрлила га.

— А сад, ти велика лудо, покушај сад да најеш неки изговор да би ме се ослободио.

Он је чврсто привио девојку и гледајући у њене дубоке, јасне очи прошапутао нежно:

— Ја то никад нисам ни желео, драга.

— Крај —

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

У ИДУЋЕМ БРОЈУ ПОЧИЊЕ ДА ДОНОСИ научно-фантастичну причу поветку Ф. А. Канера

НЕВИДЉИВА НАЈЕЗДА

У овој приповеци говори се о деловању немачке пете колоне у Енглеској пред Други светски рат и о борби британских научника против ње.

Крај летење ОЛЕТЕНИМ ТАЊИРИМА

Неколико ваздухопловних стручњака светског гласа већ дуже времена ради у Канади на конструкцији једног „летећег тањира“, који има великог изгледа да постане једно од најопаснијих оружја будућности.

Ова кратка вест коју је недавно објавила америчка новинска агенција „Јунајтед-прес“, скинула је најзад вео тајанствености са оних чудних „небеских појава“ које су последњих година више пута заинтересовале, па чак и узбудиле јавност читавог света. Из ње се види да „летећи тањир“ нису плод маште не-

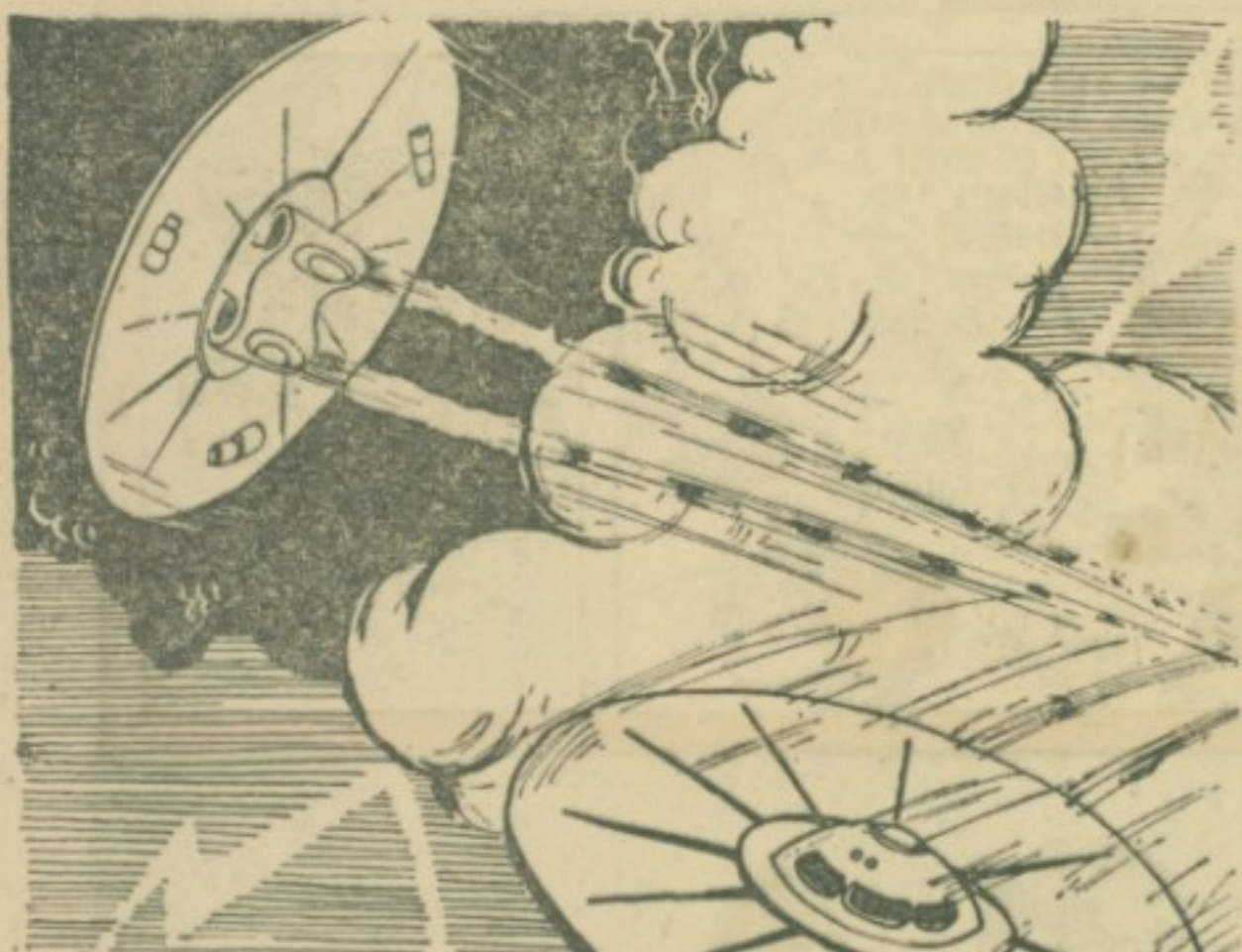
се људи баве конструкцијом „летећих тањира“. Још у току последњег рата немачки инжењери ујурбано су радила на њиховој изради, а вероватно и ваздухопловни стручњаци других зараћених страна. Тај рад почео је у Немачкој још 1941, а тек крајем 1944 године завршене су свега три конструкције овог типа. Три авиони претстављали су производ два потпуно различита правца и стремљења. Један од њих састојао се од округле, дискусличне површине, пречника 42 метра, која је била сасвим стабилна, тј. није се могла окретати око свог средишњег

Она би се истурала при узлетању и слетању, а скупљала се при нормалном, хоризонталном лету. Та крила служила су као нека врста хеликоптерског пропелера, а покретали су их млади мотори, распоређени у једнаким међусобним размацима и у једнакој удаљености од осовине „тањира“.

Први немачки летећи тањир узлетео је заједно с посадом пред сам крај рата, 14 фебруара 1945 године, са једног војног аеродрома у близини Прага. Та пробна машина достигла је висину од 12.400 метара за свега три минута, да би затим у хоризонталном лету развила брзину од 2.200 километара на час. Но, то није највише што „летећи тањир“ може да постигне. Стручњаци сматрају да авиони овог типа могу развити брзину и до 4.000 километара на час, па чак и више.

Овако велика брзина захтева нарочите металне легуре од којих авион мора бити израђен, јер би се он иначе, при тако муњевитом просецању ваздуха, једноставно испарио. Таква једна легура пронађена је већ крајем прошлог рата. Она може да издржи температуру чак и при лету од преко 5000 километара на час.

Верује се да ће због своје огромне брзине „летећи тањир“ претстављати озбиљног такмаца путничким авионима на младино погон. Већ данас би се могао израдити такав један авион који би могао да прими 30 до 50 путника. Летећи брзином од 4.000 километара на час, он би пут од Њујорка до Бремена превалио за свега 90 минута. Данас се више не поставља питање могућности изградње једне такве машине, већ само питање њене рентабилности као транспортног средства.

количине „неурачуњливих“ и „неозбиљних“ очевидача, нити пак „извиднице“ са које зна које удаљене планете, већ резултат напорног и планског рада читаве војске ваздухопловних стручњака у њиховом настојању да пронађу нове могућности за што лакше и сигурније освајање ваздушних просторана.

Али, није ово први пут да

КУЋЕ НА ТОЧКОВИМА

Кад је минуо ратни вихор и кад су се милиони преживелих вратили у своје земље, многи од њих нису затекли ни куће ни кућишта. А човек, можда више него икад, зажеleo се баш тада своје куће и њеног мира.

Али, рат је донео, поред других, и стабилну кризу. Она се осетила и у земљама које су хиљадама километара биле далеко од места ратних операција, акамоли у онима које су биле ратно поприште.

Решавајући тај проблем, сви су се народи сналазили како су могли и умели. Нарочита пажња поклоњена је грађењу кућа од дрвета, јер се праве брзо и јевтиније су. Сем тога, оне се лако могу раставити и пренети на друго место, па тако човек није везан за један предео. Што је најважније, такве куће пружају људима готово исте оне удобности као и зидане грађевине.

Још пре Другог светског рата у Америци је почела изградња дрвених кућа на точковима, које су се лако могле пребацивати с једног на други крај земље; требало их је само причакити за аутомобил. Та кућа била је у почетку обичан сандук, дуг око пет метара, чији је под био прекривен линолеумом. Уређаји у њој били су врло оскудни, јер се у то време није ни сањало да ће такве куће једног дана бити стално боравиште стотинама хиљада људи. Данас, међутим, преко 1.700.000 Американаца сматра кућу на точковима као своје домаће огњиште.

Куће на точковима постепено су измениле свој облик. Оне данас личе на праве куће, а и уређаји у њима осигурава станарима пуну удобност. Преко 9.000 паркова расејаних широм Америке, намењено је за смештај ових кућа. Пре рата њих су углавном куповали туристи, а данас је обрнут случај: те куће већином купују

људи који су се вратили из рата, оженили се и у њима нашли решење једног од својих животних проблема. Постоје читава насеља која зачас могу да се крену куд зажеле. Има их већих и мањих. Тако, у

рионице рубља и за потребе разноврсних занатских радионица.

Паркови у којима су смештене ове куће пружају врло леп изглед и личе на дивно уређена предграђа утонула у зе-

насељу Падукак, у држави Кентаки, има 2.544 дома, у којима живи 8.000 становника. Треба напоменути да су куће на точковима за време рата биле преудешене за болнице, а касније су почеле да се употребљавају и у друге сврхе. Оне данас служе не само за становање, већ и као болнице, зубне ординације, станице за давање крви, као школе, библиотеке, ресторани, пе-

ленило из кога провирују ма- лена, укусно израђене виле. Куће су смештене на пољоане плацеве, између којих се пружају улице. Уређена су и јавна купатила, боскопи, перионице и све друго што је потребно становницима ових насеља на точковима. Ето, тако су „савремени номади“ решили своје станбено питање.

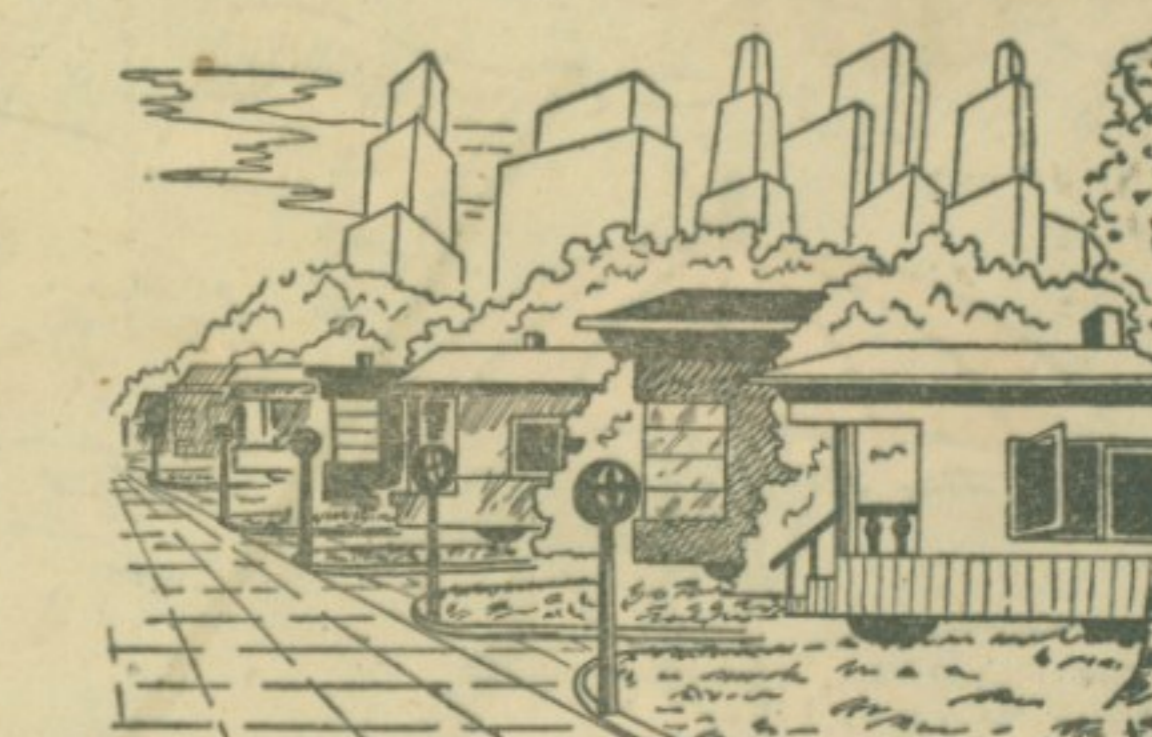
Куће сличне овима израђују се и у нашој земљи.

Кањони на дну Атлантика

Откриће великог броја кањона на дну Атлантског Океана претсказао је још амерички геолог Хобс. Њих су у садање дно Атлантика усекле реке које су настале топлењем великих гренландских ледника за време Леденог доба. Хобс је сматрао да су ти ледници у оно доба били далеко већи и да је било много више копна око Гренланда. Ово повлачење мора он је објаснио тиме

што се онда добар део морске воде налазио на копну у облику леда. Тада је постојао сувоземни мост између Европе и Америке, у који су и усечене ове дубоколине.

И збиља, неколико месеци после објављивања ове теорије је једна експедиција открила је више оваквих кањона. Али Хобс то није доживео, јер је умро прошле јесени.

ПОБЕДНИЦИ МОНТ ЕВЕРЕСТА

Монт Еверест!
 Кад једанут моја глава буде прекривена седим власима и кад моје ноге не буду више тако хитре да могу служити репортеру, сам призвак овог имена враћаће им увек нешто снаге и водити их у зачаране регионе далеких светова, Светова у које сам са мојим друговима из детињства похрлио у сновима ваљда још оног дана кад је у географском кабинету Сарајевске гимназије, пред усхићеним децијим очима, професор завртео глобус, и кад су оне угледале имена тако магичног призива: Килиманџаро, Гран Чако, Онтарио...

Једанаест речи

У све ове светове крочила је људска нога. Стајао је само он, Монт Еверест, намрштен, пркосан, непобедив. Као последњи Мохиканац Стајао је све до 29 маја, када је Британском посланству у Непалу стигла радио-порука: „Тешки снежни услови, експедиција напустила базу број 29, чекамо погодно време“. Ово је била шифрована порука да се заварају други радио-ентузијаста. Прави, дешифрован садржај поруке гласио је: „Хилари и Тенсинг попусти се на 29.000 стопа. Стоп. Сви добро“.

Са ових једанаест речи јављено је да је савладао Монт Еверест. Њих је упутио пуковник Хант, вођа једанаесте експедиције.

У одушевљењу које су ови једанаест речи изазвале, једна краљица, неколико часова пре свог крунисања, телеграфски је послала своје честитке. На Њу Зеланду настало је славање, јер је први човек који је угледао видик недоступан досад људском оку зеландски фармер Едмунд Хилари. Непалска влада већа о награди и предаже доживотну пензију за Боти Тенсинга, носача из племена Ширпа, који је на непобедивом врху стајао уз Хиларија.

Победа човека

Али радост није тако уска. Она се шири на све четири стране света. Први поздравни стигли су од последње швајцарске експедиције која је готово дохватила врх.

Само мизантропи слежу раменима. Једнога сам чуо, пошто је прочитао вест.

— Не разумем зашто људи губе животе да би се попели на један го гребен. Замислите, шеснаест људи је досад погинуло у том лудом подухвату.

Саговорник га је зачуено погледао. Он га запело није разумео. То је као кад би се неко чудно зашто људи коракају напред, а не уназад. Где бисмо били да човека није вукала вечита тежња да продре у тајне непознатог.

Колико се човек борно за доминацију над овим усамљеним горостасом! Биографи нас уче да је сан о освајању Евереста стар колико и људско сазнање, да је то највиши врх на свету — 8.882 метра. Или 29.002 стопе по замршеним англосаксонским мерама. Равно пре сто година ово је утврђено.

Сан је за дуго остао само сан.

Онда година 1907. Јубилеј Енглеског алпинистичког клуба. Чланови предлажу да се организује поход на Еверест. Али врх лежи између Непала и Тибета, Верске поглавице не дозвољавају да нога западних неверника крочи на свето тле. Остаје чекање...

Смрт после триумфа?

Година 1920. Енглез сер Чарлс Бел, лични пријатељ Далај Ламе, одлази у Ласу и моли за дозволу. Верски поглавица најзад попушта. Већ идуће године креће прва експедиција. Она се и пење и истражује терен за друге које ће поћи. Онда две нове експедиције 1922 и 1924. Опет Енглези са носачима из племена Ширпа, Нортон и Сомервелд пењу се на 28.150 стопа. Света још 850 стопа до врха! То је свега око 300 метара. Да ли је могућно да ће требати још 30 година и још многе

Специјалан допис из Лондона за „Политикин забавник“

живота да се савлада тих 300 метара!

Нису ли их, ипак, савладали Малори и Ирвин? Два сјајна момка, који се 8 јуна те незаборавне 1924 отиснуше преко Нортонове висине. Њих никад више нису видели њихови другови. Осам година доцније нађена је само Малоријева залеђена секира.

— Они су се попели на врх, али су погинули при повратку. Да ли ово сваки ратник са

записао је ово: „У четвртој експедицији 1933 били смо потпуно уверени у успех. Топлико уверени да смо на броду за Индију расправљали да ли ће, пошто прва група досегне врх, ићи и друга и трећа...“

Олујни бичеви Монт Евереста окрутно су уништили ове наде.

Колико узалудног напора да би се открила само једна заблуда да је намршеном врху

педицију на Монт Еверест, девету по реду британску.

Нагомилана су већ толика искуства. Одавно се начисто с тим да гола храброст и одлучност није довољна. Противник се мора напасти организованим нападом, са најбољим оруђима, у часу кад је најслабији.

Хант је скроман, али пун вере.

— Наше справе испробане су на Алпима, у условима најсличнијим онима на Евересту. Уверен сам да су оне извршене. Справе? Нарочита пушка за

на већој висини. Монсуни прете. Мора се журнути према врху са овог положаја. Хилари и Тенсинг попусти су 29 маја.

Драма последњих хиљаду стопа

Како се све збило? — описано то тек касније опширни мемоари и књиге, као „Континки“. Али ентузијаста у мислима толико живе са експедицијом да знају како се одиграла последња драматична етапа. Реконструисање је на основу ранијих сазнања. Дејвид Вокер, који је као репортер описао толике успоне, описује и овај тако убедљиво и замишља како се све морало одиграти, као да је све видео.

„Корак по корак две фигуре крећу се напред и настављају смртоносну трку с временом и планином у најспоријем од свих успорених филмова. Десет корака у минуто, рекао ми је Ерик Шиптон, морало би се сматрати као задовољавајуће. Пет стотина стопа на сат — томе се вођа експедиције пуковник Хант нада.“

Шиптон и други експерти Евереста слажу се да у погледу самог пењања нема много тешкоћа у драми тих последњих хиљаду стопа... Смртоносни hazard овде је страшна хладноћа, физичка снага ветра и психолошки ефекат висине. Свака особа без претходне припреме овде би била мртва за двадесет секунди. Чак и тренирани мозак почиње да блуди. Разум по сваку цену мора остати јасан. Ветар, причао је Швајцарац Ламберт, заглашује као брзи воз, магла се ствара пред очима... Није вероватно да ће ове две фигуре покушати да победу заставу на врху. Она ту неће опстати ни десет секунди...“

У овом часу страшног климатска нема се времена ни за одмор ни за триумф. Ово је трка са смрћу. Планина је само напола савладана — по све му што је познато Ирвин и Малори су достигли врх — повратак је исто толико hazardан као и успон...“

Енергија и кисеоник смањују се вртоглаво. На повратку опет претстоји мало пењања уз Јужни Врх у тренутку кад је исцрпљеност тотална. Човек се може попети на врх Евереста а да то свет никад не сазна...“

Овима је чак могло недостајати енергије и воље да сниме побеђени врх... Не може бити ни говора о одмарању, још мање о ноћивању да

би се прикупила нова снага. Ниједан човек са најбољим апаратима које је наука досад открила не би могао опстати овде једну ноћ.

Последњи налет мора се извршити у једном једином дању...“

Последњи Мохиканац

Он је извршен. И он је успео. Слава очекује ову експедицију пуковника Ханта. Али део те славе припада и онима пре њега. „Свака се експедиција пела на раме оне пре ње“, рекао је скромни пуковник. Победничка је можда била само срећнија од претходних. Срећнија по томе што је „ухватила дива у часу кад је најмање окрутан“.

Тако се некад жалио Малори. Он није имао ту срећу. Он је нашао гроб у вечним снеговима Монт Евереста и остао тако у вечном загрљају дива. Победа Хиларија достојан је споменик над тим гробом.

Пао је последњи Мохиканац...“

Мирослав Радовић

Еверестом говори из уверења или из жеље да се баш тако догодило? Да два најсјајнија ратника нису пала узалуд.

Како је човек био частан у бици са окрутним горостасом. У записима експедиција забележене су дирљиве исповести. Генерал Брус и његови момци препирани су се 1922 да ли носити или не носити апарате са кисеоником, Мисија је планирала да победи врховне. Да ли је часно према противнику пробијати његову једину одбрану вештачким справама за дисање? Али зар и секире и коноши нису ипак вештачке справе?

И како се наивно веровало да ће противник брзо поклекнути! Ерик Шиптон, можда најславнији вођа експедиција,

безнадежно прилазити са северне стране! Експедиције 1936 и 1938 све више увиђају ту грубу истину.

Мора се дакле ићи с југа. Два пута годишње, у мају и септембру, наступи кратко замишље пре монсуна. Ако се само срећно подеси час напада!

Али како прићи с југа, то је непалска територија. Она је табу. Долази нов светски покољ. И пролази. Онда најзад 1951 непалска влада попушта. Те и идуће године две швајцарске и две британске експедиције. Швајцарци су готово на домаку циља, оставили су за леђима Јужно Седло. Хладноћа је неиздржљива, мора се натраг.

Најзад мај 1953. Пуковник Џон Хант води једанаесту ек-

уклањање снега. Најсавршенији досад апарати за дисање, не тежи од пет килограма. Изванредни шатори од памука са најлоном. Комбинезони са двоструком навлаком од најлона, сви различите боје да се људи међусобно одмах распознају. Ципеле од коже која се не може смрзнути. Руквице са три слоја, први свилени не одваја се од руке. Првипут експедиција на Монт Еверест носи и пећи за кување. Храна је строго прописана.

Опет испочетка. Пењање и опет пењање. Пуковник Хант, једанаест чланова и двапут толико носача. Онда последњи дани маја. Последњи, седми, логор на висини од 26.000 стопа на Јужном Седлу. Нема се времена за прављење осмог

НЕСПОРАЗУМ

Паја се враћа из вароши и код куће нађе Шилу.

- Да ли је био неко овде?
- Да.
- Ко?
- Ја.
- Нисам те то питао, него да ли је неко долазио?
- Јесте.
- Ко?
- Ти!

ИЗ ШКОЛЕ

Учитељ: Како гласи садашње време од глагола „јести“? Гајо?
 Гаја: Гладан сам!

Постоји једна земља и у тој земљи град у коме се свако дана збива понешто што бисмо ми у нашим градовима назвали чудом. У томе граду тесто умешано с квасцем расте тако брзо да се лепо може видети како испуњава суд. Али, ако га домаћица у правом тренутку не стави у пећ, оно нагло спласне и претвара се у тешку, лепљиву и неупотребљиву масу. Ако у томе граду зажелите да поједете меко кувано јаје, морате га држати у кључалој води најмање седам минута, а за кромпир који се код нас скува

ГРАД ПРИРОДНИХ ЧУДА

за пола часа потребно је тамо бар трипут толико времена.

Насупрот томе, врење домаћег пива и вина траје упола мање него код нас, а неколико гутљаја алкохола довољно је да савлада и најјачег човека.

Тај град, у коме су „чуда“ обична и свакодневна појава, зове се Клајмекс — Врхунац — и налази се у Колораду. Он лежи на висини од 3.500 метара и један је од најхладнијих градова у Северној Америци. Његова средња годишња температура износи минус два и по степена, а најнижа зимска минус тридесет и један. Но, то је истовремено и једно од најздравијих људских насеља. Заразних болести тамо готово и нема, јер инсекти који преносе бактерије врло ретко успевају да долете до Клајмекса.

У овом граду запослено је око 1.500 радника, али сви они нису његови становници. Једна трећина, отприлике, после заморног дневног рада пешачи по неколико километара и силази у нижа насеља да у њима проведе ноћ. Не зато што у Клајмексу нема довољно ста нова, већ што њихов организам не може да издржи сталан напор и борбу за потребну количину ваздуха. Они се жале да у Клајмексу не могу чврсто да заспе и да им се чини као да им је на груди наваљен неки тежак камен. Клајмекс је ново насеље, тако да он нема староседелца који би се у њему осећали „као код куће“. Једини становници који се у њему осећају пријатно јесу деца која су се ту родила и чије се тело одмах по рођењу прилагодило оштрој клими и великој висини.

У Јужној Америци и Азији има и виших насеља од Клајмекса, али сва она имају дугу историју и њихови становници претстављају донекале посебну врсту људи. Огромна висина мењала је кроз генерације структуру њиховог тела, тако да се они данас знатно разликују од равничара и приморца. Срце тих планинаца издужено је и има дебље зидове, грудни кош проширен, крв много гушћа, црвена крвна зрнца већа и многобројнија, а крвни судови шири. Али, иако веће него код других људи, њихово срце куца много спорије, а лудак им је лаган и слаб, као код искусних атлетичара за време напорних тренинга.

Рекордери са планина

На планини Ауканкилда, у Чилеу, на висини од 5.400 метара налази се једно насеље у коме живи око сто људи и жена. Свакога јутра мушкарци се успињу још 330 метара до рудника сумпора у коме раде. Читава дан они копају и товари сумпорну руду у вагонете жичане железнице, а предвече, као да се нису довољно заморили тешким радом, играју фудбал! Фудбалски тим рудара са планине Ауканкилда најбољи је у читавој околини. Сува клима очеличила је ове планине, тако да су они у

стању да обаве бар двадесет од сто више посла од радника који су дошли из нижих предела. Поред тога, они одржавају своју нормалну радну енергију и на висинама на којима би се већина људи оневестила већ после пет минута.

Чак и животиње које живе на великим висинама изгледа да имају више снаге и издржљивости од осталих. Кад су Индијанци из југозападних планинских области Северне Америке први пут довели на коњске трке своје мршаве коње, гледаоци и покеји дочекали су их са салама и потсмелима. И имали су, донекле, право, јер индијански коњићи, којима су се могла сва ребра пребројати, чудно су одударали од њихових негованих, раних коња блиставе длаке. Али, кад је трка почела, није им више било до шале. Мршава „кљусад“ брзо су оставила иза

ни. Сваке године неколико стотина хиљада јужноамеричких планинаца одлази „трбухом за крухом“ на морску обалу, где покушавају да раде као лучки радници. Неки од њих издрже тамо до три месеца, ретко дуже, а већина се враћа у своје гудуре већ после неколико дана. Ваздух на морској обали сувише је густ за њихова плућа, која су прилагођена разређеном планинском ваздуху.

Они који издрже све

Људи, а и животиње, уопште се тешко прилагођавају променама. Планинцима је најлакше и најлакше на њиховим планинама, равничарима и приморцима у њиховом завичају. Без постепеног привикавања и вежбања, човек не би могао да живи у Клајмексу, или да се из њега одједном пресели на морску обалу. Исти је случај и са животињама. Али, ту постоји

један изузетак: голуб-писмоноша. За време рата, кад су научници испитивали промене које настају у организму птица за висинске летове и војника алпинаца, извршени су огледи и на голубовима-писмоношама, који су, и поред великог напретка технике, остали и даље најбољи и најсигурнији „курјери“. Ти огледи показали су да голубовима имају готово неограничену снагу и издржљивост. Голубове су ставили у нарочиту комору у којој се притисак ваздуха мењао, па су их „дизали“ на велике висине, излагали их температури од минус 42 степена, нагло их „дизали“ чак са морске обале на висину од 9.000 метара, али они су и даље мирно седели као да се у њиховој околини не догађају никакве промене.

Од тако наглих промена човек би прво изгубио бољу, оневестио се и најпосле умро. А голубовима се чак ни перје није накомештило.

ЖИВЕ Лабораторије

Када се сина уплаши или је неки непожељни гост узнемири, она излије густу плаву течност која замути море око ње, стварајући непрозирни, заштитни вео. Откуд сини то плаво „мастило“? Одговор је једноставан: сама га израђује у свом организму, који је права мала лабораторија. Из материје које се у њеном телу распадају она издваја један оксиди-

ракови, ни мекушци, ни алге, ни корали.

Изванредан „хемичар“ је, на пример, јастог. Он може калцијумсулфат да претвори у калцијумкарбонат, а то је, у ствари, сложен процес. После читавог низа операција, у којима учествују његове ћелије, крв и разни органи, јастог ствара калцијумкарбонат — дакле кречњак — који затим кроз организам преноси до своје јуштуре, којој то јелињење даје чврстину.

Чудни су и неки нарочити морски пужеви с округлом кућицом који живе у Средоземном Мору. Иако су наизглед безазални и безопасни, њима је природа дала једно моћно оружје: они могу да произведу готово чисту сумпорну киселину — витриол. Тиме они нападају морске жежеве којима се хране. Како су им жежеве боље испремостива преграда да дођу до плева, они се довијају на необичан начин: посипају жежа сумпорном киселином! Његове боље и оклоп, који су углавном састављени од кречњака, почињу тада да омекшавају. После неколико таквих „инјекција“ жеж је лишен своје одбране и пуж га без тешкоћа може појести.

Огромне количине метала и других елемената, као и разних минерала, растурени су у морима. Људи од свега тога немају много користи, јер их не могу издвојити, а морске животиње, и то баш оне мање и најмање, умеју, иако у малим количинама, њима да се служе.

СКРИВАЛИЦА

Где је мачак?

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

Где је техника немоћна...

У екипама алпских спасилаца све је више немачких овчарских паса

Иако се при спасавању планинара у Алпима све више користе модерна саобраћајна и транспортна средства, још се готово ништа не може учинити без паса. Они могу да се пробију и до најзабаченијих удољина и стена, докле ни човек ни машина не могу да стигну. Пси су незамењиви нарочито кад се по невремену и магли полази у помоћ пострадалим или зауталим планинарима.

Више столећа тај тежак задатак вршили су готово искључиво пси бернардинци. Њих су калуђери из околине врха Сент Бернар обучавали за тај посао. Иако се они и да нас налазе у саставу многих екипа за спасавање, ипак се у последње време показало да је немачки овчарски пас за то много погоднији. У Енглеској

је овај пас познат под именом „полицијски пас“ или едлашки вучјак. Овај назив одомаћено се још за време Првог светског рата, кад су енглески војници као „ратне заробљенике“ повели с континента у Енглеску и многе немачке овчарске псе.

Употреба у алпској служби спасавања значи за те изванредно интелигентне и издржљиве псе још једно признање. Иначе, они већ одавно важе за најбоље псе-водиче слепих и служе у војне и полицијске сврхе. Једна од њихових најбитнијих предности над бернардинцима јесте у томе што су они много лакши. Док одрастао бернардинац може да буде тежак и до сто килограма, немачки овчарски пас никад нема више од четрдесет, а за кретање по снегу ово је веома драгоцену особину.

ПИЛУЛА — БУДИЛНИК

Свако зна да је сан један од најважнијих чинилаца за очување здравља. Па ипак, многи људи који пате од несанице нерадо узимају средства за успављивање, бојећи се да ујутру неће моћи да се пробуде на време. Овај проблем узела је да реши једна фирма у Филадельфији. Она је пустила у продају једну врсту пилула, које садрже у свом спољњем делу јако средство за успављивање, од кога се пада у дубок сан, док унутрашњи део, који се у току ноћи раствара у желуцу, има потпуно супротно дејство. Према величини спољњег и унутрашњег дела може се тачно одредити трајање спавања и час буђења.

РОБ — ЗА АМФОРУ ВИНА

Национални архиви Француске приредили су недавно у Паризу изложбу докумената о историји француског вина. Из свих музеја и збирки у Француској узети су стари пергаменти, повеље, патентна писма, трговачке књиге, па чак и уметнички предмети који се односе на вино. Ту су се могли видети: антички саркофаг с митом о Баху и Аријани, раскошни пехар из доба Меровинга, драгим камењем украшени пехар светог Рема из Ремске катедрале, средњовековни алзашки кондирни, дивни гоблени са дионизиским сценама и разне слике, почев од оних из најстаријих времена па до дела Жиана Грина и Пикасова.

Поред осталих занимљивости о постанку и развоју винарства у Француској, из тих историских докумената сазнаје се и то да Гали нису знали за виноградарство. Грчки колони

сти су додуше, око 600 године пре наше ере, учили становнике око Средоземног Мора како да оплемене дивљу винову лозу, па ипак су први виногради засађени тек доласком Римљана у провинцију Нарбоне.

Римским господарима доношено је бродовима из Кампаније вино у амфорама, од којих се неке такође налазе у витринама палатке. А кад је Цезар освојио Галију, за његовим дегијама ишли су винарски трговци, са вином увезеним из Италије и области Нарбоне. Диодор, савременик Цезаров, бележи да су Гали веома заволели ово, њима до тада непознато, пиће, па су у својој страсти за њим ишли тако далеко да су за једну амфору вина давали Римљанима у замену једног свог роба.

Рекордери у животињском царству

У животињском царству има много тркача и летача-рекордера, чија брзина премаша брзину најмодернијих моторних возила. Амерички сиви соко, који може да прелети 288 километара на час, сматра се за најбржу птицу на састу. Једна врста леопарда, такозвани гепард, најбржа је животиња међу сисарима. Он спада

у најбоље тркаче на свету, јер за један час може да претрчи 112 километара. И инсекти н-

мају своје рекордере. То су мрежокрипти, чија брзина износи 640 километара на час.

УКУСНИ ТРОПСКИ ПЛОВОДИ ЗА КОЈЕ ЕВРОПЉАНИ НЕ ЗНАЈУ

Најбољи тропски плодови готово су непознати Европљанима, јер их је немогућно транспортовати из далеких земаља. Тако, на пример, једна врста јабука изванредног укуса, која успева у тропским пределима Америке, никад не стигне очувана до нашег континента. Исти је случај с манго-плодовима из Источне Индије који сједињују арому ананаса и брескве, затим с плодовима хлебног дрвета, које успева у Океанији, и с родом диурдрвета из Јужне Азије, који је сличан тикви а има укус маслца.

Шта је салеп?

Кад наступе хладни зимски дан, онда улицама многих наших места у унутрашњости често одјекну звонки гласови: „Сал-ееп, врућ салеп“.

Око продавца салепе искупе све многе муштерије, али тешко ћете међу њима наћи некога који ће објаснити шта је заправо салеп и како се он добија.

Још у давно доба, пре наше ере, салеп је био познат као хранљиво средство. Истину су као хранљиво средство и напита препоручивали истакнути научници старе Грчке и Рима: Теофраст, Диоскур и Плиније. У каснијим временима, када су арапски хемини долазили у Европу, они су поред остале робе доносили и сасушене кртолице од којих се добијао напитац. Те кртолице Арапи су називали „хусјала салаб“ — па је отуд и дошло име салеп.

Салеп се прави од прашка који се добија од сасушених кртолица кађуна, који иначе спада у ред орхидеја. Кртолице кађуна садрже велике количине биљне слузи, затим скроба и нешто шећера. Али, од кртолица свих орхидеја не може да се добије салеп, а најмање од оних које имају дивне цветове. Салеп се обично добија од оних орхидеја које су мање лепе него што су оне у тропским крајевима, као што су кађуни који расту по пољима, ливадама, брестуцима и шумским пропацима. Око осамдесет вр-

ста кађуна расте у пределима који се шире преко једног дела Европе, па затим умереном Азијом, Канарским Острвима, Африком и Северном Америком.

За време цветња биљка има две кртолице: једна прошлогодишња, увела, и друга овогодишња, сочна и свежа. За прављење салепе употребљава се овогодишња кртолица и она се вади из земље када је биљка већ одцветала.

Свеже и сочне кртолице када се изваде из земље најпре се очисте од ње, затим се прелију врелом водом да не би могле клијати, па се потом нанико на канал и суше на ваздуху. Када су осушене, шаљу се у промет.

Као пиће салеп је познат у земљама целог Балкана, а нарочито у земљама Блиског Истока. Од давнина је салеп сматран за лековит и здрав напитац. На Истоку се исто тако пије много као и црна кафа. Сам салеп нема неки нарочити укус, па је потребно да се зачини прахом који се добија од једне биљке, пореклом из Источне Индије. Та биљка даје дрогу која се, поред тога што се употребљава као зачин за салеп, употребљава и као миришља.

У народу се салеп употребљава за јачање, затим као лек против пролива и срдобље, као топло пиће против кашља, а у медицини на тај начин што се ставља у лекове да би се смањило њихово надражајно дејство на слузокожу.

Сам салеп који се продаје по улицама као напитац прави се на овај начин. Осушене кртолице добро се истуцају у авану, а затим се просеју кроз често сито. Тај прашак метне се у воду која врн и у њој се кува око пола часа. После тога томе се дода извесна количина шећера, али је боље додати меда. Неки га праве и на други начин. Чим успу воду, они с њом успу шећер и мед заједно, па кад вода проври, тада успу прашак салепе. На један литар воде довољне су две кашике салеповог праха, јер је слав и може јако да се згуси. Пије се као топло пиће.

ХАЈДУК ВЕЉКО

Ратни вихор Првог устанка избацио је на површину многе јунаке, али се, можда, ни један не може мерити с Хајдук-Вељком Петровићем. „По срцу и по телесном јунаштву, каже Вук, био је први не само у Србији, него се може слободно рећи и у цијелој Европи свога свуд ратнога времена“.

Хајдук Вељко Петровић родио се у селу Леновцу, у Црној Реци, око 1780 године. Још од малена био је врло жив и несташан. Док је чувао стоку увек је био главар чобанима — чобан-баша. Турци су често долазили на бачињу Вељкова оца и ту јели и пили, па се Вељко једном договори са чобанима те неке Турке помлате и тако се сви докопају оружја.

У оно време град Видин и околину држао је царски одметник Пазван Оглу, који је више пута похарао многа села, па и Леновац. После таквог једног његовог упада, Вељко остави кућу и оде у Видин, те се најми у некаква Турчина да му чува овце. Затим је прешао у Пожаревац и

служио код неког војводе коме је готовно јело. Али једном, играјући се с момцима, задочио је да зготи вечеру, па утече у хајдуке Станоју Главашу, с којим је провео лето 1803 године. Кад је дошла зима, Станоје га напусти у селу Дубону да чува овце. Кад 1804 почне буна на дахије, он се држао Станоја Главаша, а после је пришао Ђуши Вуличевићу, поглавици Смедеревске нахије. Уз Ђушу је војевао све док овај није погинуо, 1805 године, а после тога прешао је његовом брату Вујици. За то време он је и сам придобио неколико момака и прогласио себе за буљубашу.

У Црној Реци

У почетку 1807 године, кад су Срби узели Београд, Вељко замоли Карађорђа и Совјет да му дозволе да пређе у Криви Вир и побуни Црну Реку. То су му допустили и дали му чебану и оружје, као и дозволу да може купити бећаре и чувати границу. За неколико дана он је скупио доста бећара и самовољника

и прешао у Црну Реку, где је у селу Подгорцу ухватио у кули жива бега, кога је пустио а благо му задржао. Затим је сву дружину добро обукао и дукатима даривао, а један део новца послао у Београд Совјету. Одмах је поставио старешине по свој Црној Реци, Бањској и Сарлигу, па се вратио у Криви Вир на зимовник. За то цело време он ни тренутка није био миран, већ је стално нападао Турке.

После пропасти на Каменици, 1809. Вељко је чувао Бању од Турака, а уз њега се налазио и Стеван Живковић као саветник. Тукући се с Турцима око Бање, буду рањени и он и Живковић. Турци их опколе и држали су их тако неколико недеља. Вељко одлучи да се избави од Турака на тај начин што би се пробио кроз њихове редове. Зато једном узаше Кушљу и продре кроз турску опсаду, састане се са Србима и упути их с које стране да нападају Турке, па се опет врати кроз турску ордију. Ту се одмах стане спремати да са целом војском нападне Турке. Кад су му момци рекли да у соби лежи рањен Живковић и упитали га шта ће да ради с њим, Вељко им одговори:

— Шта ћете? Ако може ићи, нека иде као и други људи, а ако не може ви му отсечите главу, па понесите да је Турци не носе.

Чим је Живковић ово чуо, помислио је у себи: „Овај каква је луд хоће то и учинити“, па скочи онако рањен и појури међу врвима. У тој борби Вељко је био рањен у ногу, али је метнуо у зобницу и опет је јахао као да ништа није ни било.

Тужбе Совјету

Године 1810, на скупштини у Београду, оптуже га неки из нахија којима је он заповедао да се ни он ни његови момци нису понашали како треба ни према људима ни према женама, а ни према њиховом имању. Зато га Совјет осуди на затвор у кулу, али он увече скупи момке и рече им: „Ја сам мислио да ме зову у Београд да ме питају колико сам рана летос претрпео, колико ми је момака погинуло, колико је сакатах остало, колико ми је кумбара над главом пукло, колико је коња пода миом пало и имам ли чим момцима плаћу дати, а они ме питају колико сам девојка пољубио и хоће да ме затворе у кулу, него да бежимо одавде“.

И заиста, те ноћи Вељко је побегао са својим момцима. У Смедереву се одморио, па им рекао:

— Довде сам бежао, а одавде ћу ићи полако. Ко је рад бити се и мрети, нека иде за мном.

У Варваринској бици Вељко би рањен у леву руку, па је остао мало сакат. То је било 1810 године. У једном боју задобио је од Турака лепу сабљу сребром и златом оковану и искићену драгим камењем. Али, за све то време било је људи који су га пањкали код Карађорђа и Совјета, па је у лето 1811 године премештен из Бање у Неготин. Кад је тамо дошао, није имао никаква богатства осим добрих коња, одела и оружја, јер све што је добијао делио је са својим момцима.

Баба-Финка

У неготинском градњу била је кула у којој је он седео. Кула је имала више тавана, а на врху неки трем с диретицама, који су држали кров над тим тремом. Између диретица било је на све стране отворено. Кула се звала баба-Финка. Вељко је на њој седео и разгледао поље око Неготина, мотрећи турско кретање. Служиле су га жена Стана и сна-

ха Станојка, сад вином сад ракијом, чему је кад време било. Догађало се да топовско буле пролетни поред куле и окрзне дирек, па се чељаве које служи пиће тргне и обрне. Тада би Вељко, смећећи се, рекао:

— Море, не окрећи ми леђа!

— Занесе ме ветар, — одговорила би Стана или Станојка.

— Држ' се зуб'ма за ветар да те не окреће.

Док је Вељко тако седео и пио, у авлији су свирали и певали најбољи свирачи Цигани, а момци су држали спремна Кушљу за бој. Када би све било припремљено, његов побратим Абраш изишао би на кулу и рекао:

— Побратиме, коњи су готови!

— И ја сам! — одговорио би Вељко, затим би нарглау наслонио на јастук, стао на сред трема, а жена Стана уздигла би на леђа његове руке од доламе и закопча мучица иза врата, тако да би му низ руке остали само танки и широки рукави од свилене кошубе. Иза тога дала би му сабљу, коју би он обешио о врат, па лагано кренуо низа степенце. Пре него што би узјахао Кушљу, добро би прегледао колане и узде и на ново потпрасио кубуре. Појахавши, изашао би на западну велику капију, а сви би момци за њим јахали. За њима би ишли Цигани, свирајући и певајући.

Чим би изашао из вароши, Вељко би махнуо руком, што је био знак да се Цигани врате и да се склања куд ко може, а он би се с момцима упутио право на Турке. Кад би им се примакао на пушкомет, сваки би опалио пиштољ, па би онда сви са исуканим сабљама журнули на непријатеља. Кад год је Вељко узлетао, никад се није враћао без турске главе, а после сваког таквог јуриша пушњава на Неготин и баба-Финку умукла би за неко време.

Јуначка смрт

За време великих бојева око Неготина, 1813 године, Вељко је стално излетало из града и тукао се с Турцима. Дан и ноћ обилазио је шанчеве, храбрио људе и поправљао рушевине. Једног јутра у јулу те године изађе на мали шанцац и стане наређивати шта треба да се уради. Турски тобидија га познаде, нанишани и погоди га посред плећа, па га прекину у кулесе. Није могао ништа рећи него: „Држ!“ С том речју је и издахнуо. Увече га брат Милутин сахраи, а у гроб поврх њега стави два мртва бећара и гроб заравни, да га Турци не би пронашли, јер би небројено благо дали за Вељкову главу. Пети дан после Вељкове смрти Срби су оставили Неготин и повукли се у Пореч, а Крајина, Црна Река и цела Србина убрзо су дознали како је кад нема Вељка.

Вељко је био танка и висока струка, смеће косе, малих бркова, дугих сувих образа, широкних уста и кукаста нос. Глас му је био крупан, а носио се лепо. У напади на Турке ови су му просто правили пут кроз ордију. Сам је признавао да није за неког управника; он је волео да се туче. Није умео лагати и био је толико отворен и простодушан да му се није смела никаква тајна казати, али му се исто тако без сведока могло поверити небројено благо. Имао је блага, али га је поклањао и другима, па је често говорио: „Кад у мене има, онда коме год треба нека дође да му дам, али кад у мене нестане, ја ћу отети у кога год знам да има“. Од свега је најволео своју жену Чучук-Стану, коња Кушљу и пушку.

Ваша су постала имена?..

ЛАМУР

Ламури, полумајмуни кратких предњих удова, дугих ногу и лисичје главе, који живе у прашумама Африке и крећу се само ноћу, добили су своје име по латинској речи лемурес, што значи фантоми, авети, духови. Ово име, које им потпуно одговара, добио је због тога што у мраку сјај њихових очију има у себи нечег сабласног и аветинског.

АНТИМОН

Хемиски елемент антимон добио је име још у Средњем веку, и то у Француској. Средњовековни калуђери, који су око својих манастира имали велика имања и на њима много стоке и других домаћих животиња, стављали су зрна антимона у храну којом су товили свиње. Свиње су се од тога нагло гојиле и калуђери су их тако „утојене“ продавали по високој цени. Међутим, свиње су дошле од тога често кавале и те преваре калуђера изазивале су велико незадовољство код преварених купца. Оштећени купци организовали су неку врсту бојкота, који је био познат под именом „анти-моан“ — против калуђера. Тако је средство којим су се калуђери служили за своје преваре добило име антимон.

ТРУБАДУР

Трубадурима су називали песнике јужне Француске, северне Шпаније и Италије. Касније је то име

давано романтичним и сентименталним личностима. Реч „трубадур“ постала је од провансалског глагола „тробар“, што значи пронаћи. Наиме, први песнички трубадури пронашли су нове форме и нов садржај за своју поезију.

ЈАПАН

Држава која на истоку Азије обухвата око 500 већих и мањих острва, позната је у целом свету под именом Јапан. Међутим, сами Јапанци не називају своју земљу Јапан, већ Нипон.

Првим европским истраживачима Азије и Далеког Истока Кинези су причали о земљи „Јих-пену“ која се налази источно од њих, на оној страни где излази сунце. Од кинеског назива „Јих-пен“ који значи „место на коме излази сунце“, постало је име Јапан.

ВЕНЕЦУЕЛА

Кад је 1499 године Алфонсо де Охеда, шпански морепловац и конкистадор, приспео у данашњу Венецуелу, наишао је у заливу Маракажбо на једно мало индијанско насеље подигнуто на самој обали. Све зграде у том насељу биле су подигнуте на стубовима побийеним у воду. То насеље над водом потсетило је Охеду на Венецију, и он га је назвао Венецуела, што значи мала Венеција. Име тог насеља касније се почело употребљавати као назив за целу земљу у којој се оно налазило.

ШЕСТ ЗАНИМАЊА за пет недеља

У човечјем животу 35 дана веома је кратко време, а баш толико траје век пчеле. То се тачно зна. Па ипак, пчела за тих кратких пет недеља учини више него неки људи за пет година. Само оне пчеле које се излегу у јесен живе дужи. Оне презиме. Та јесења деца пчелињег рода — матице и раднице — брину се да рој не изумре и да се рад упрочеће настави. Иначе, у топла годишња доба живот пчеле-раднице траје тачно 35 дана. Разуме се да ће је пре нестати ако се удави у потоку, ако је поједе каква птица или се нађе лице у лице са стрљином. Али, то онда није природна смрт.

Па шта то пчела све учини за свог живота? Кад угледа свет, кад се, дакле, извуче из окца саћа у коме је као ларва вредно јела мед, кад се први пут као права пчела нађе у кошници, она одмах почне да

Кад напуни шест дана старости, пчела сме да почне да храни и млађе ларве — праве пчелиње бебе — за које сама приправља храну у кошници. На том послу она проведе шест дана. Затим, пошто је напунила 12 дана, и проживела трећину живота, пчела постаје зидар. Она од воска гради дивна, правилна, шестоугаона окца саћа. Али то није све, јер пчела тада мора и восак сама да начини. И заиста, она га производи на тај начин што га као зној у облику ситних капљица лучи из тела. Тада га сакупи на гомилу и од њега прави зидове окца.

У то време она има и других послова. Тако преузима нектар од „радница“ и предаје га млађим пчелама, које су тек постале дадиње, и скупља вишак цветног праха и добро га сабија у нарочите оставе, да би залиха што више било.

ради. Да изабере посао не може, па чак ни да разгледа свој стан нема времена, акамоли да мало пролетрша по лепом сунчаном дану. Не, то је код пчела непознато. Њу, чим се роди, чека одређена дужност. Она мора да почне петонедељни рад оних чиме га све пчеле без изузетка почињу: чишћењем и распремањем. Свака пчела сем матице и трутова почиње као редуша. А тога посла и у кући и у кошници има доста. Окца саћа у којој ће матица снети јаја треба добро очистити. То је, ето, први посао младе пчеле. Пошто три дана само то ради, поверава јој се нов, тежи задатак: она почиње да храни ларве, и то оне старије, које једу мед и свеж цветни прах. Млада пчела постаје тако дадиња.

Тим пословима она се бави до осамнаестог дана живота, а онда најзад сме да излети напоље, да први пут види ливаде, цвеве и сунце. Али, њу у почетку прате искусније пчеле, она не сме да се удаљује много од кошнице и мора да учи да се оријентише. У том летуцању и чувању страже она улазу у кошницу протекне јој који дан, а онда, кад наврши двадесет дана живота, она почиње да сакупља цветни сок и прах, и то ради до краја живота. Ето, пчела тек под старе дане упознаје широки и шарени свет!

И кад се каже „ври као у кошници“, то се с правом каже, јер тамо ври од посла, од заједничког складног рада, у коме свако зна своју дужност и предао је обавља.

За наше ботаничаре

Дајемо вам слику петнаест разних биљака. Да ли можете по тим сликама да погодите како се све те биљке зову?

- (Одговор: 1) Зановет, 2) Тиса, 3) Мочаљ, 4) Зубачница, 5) Нанарестак, 6) Бујина, 7) Мравозив, 8) Млутњак, 9) Змијиница, 10) Татуља, 11) Саса, 12) Поклоњница, 13) Бељавица, 14) Лобика, 15) Брањино око).

Пораст становништва и исхрана

Др Порц Криси, са универзитета у Сиракузи, у САД, изнео је на скупу међународних географа занимљиво гледиште о будућој исхрани човечанства. Он сматра да ће кроз не десет година број становника на земљи износити око четири милијарде и да ће сви они имати довољно да једу, захваљујући углавном бољем искоришћавању земљишта. Добивање нових обрадивих површина неће бити од веће важности, јер су у многим земљама оне већ до максимума искористишене, а нових се простора

не може наћи. Можда би се нашло још погодниог земљишта у сливу Амазоне, Конга и у арктичким пределима, само што не треба сметнути с ума да кише и снегови спирају земљу у прилично проценту. Међутим, то не значи да се не може добити и више хране. Излаз је у осигурању бољег приноса интензивнијом и рационалнијом обрадом земље. Др Криси сматра да би на земљи могло живети око 13,5 милијарди људи, од чега само у Сједињеним Државама око 800 милиона.

ПРИЧА О ЈЕДНОМ СЕВЕРНОМ ЈЕЛЕНУ

Пре неких двадесет година, једна група северних јелена (досова), два дивна мужјака и једна женка, препливала је опасне и брзе струје Сунда и тако стигла из Шведске у Данску. Овај прелаз претстављао је јединствен подвиг, али у исто време и праву сензацију за Данску, јер ова врста јелена није виђена у данским шумама равно осам стотина година.

Али, пре неколико година, једна женка у овој групи северних јелена, који су брзо постали љубимци целе нације, изненада је угнула, те је постојала бојазан да ће се затрти лоза ових "нордских камила" настањених у Данској. Стога је целокупна јавност захтевала да се на неки начин набави нова женка и доведе у данске шуме. Овај захтев претстављао је знатно тежи посао него што то изгледа на први поглед. Али, срећним случајем, и овај проблем ускоро је решен.

Торстен Кројгер нашао је недалеко од свог имања у Шведској једно младунче северног јелена, које је беспомоћно лежало јер му је нога била пребијена. Брижљиво га је лечио и неговао, те је оно ускоро сасвим прездравило и почело весело и безбрижно да проводи дане на Кројгеровом имању. Пошто је чуо за "несрећу" која је задесила Данску, он је одлучио да ову младу женку покљони Данцима.

И тако је Свеа — како су је Данци назвали у знак сећања на земљу одакле је дошла — стигла у своју нову домовину. Пустили су је у слободу, у шуму Гривсков, очекујући да ће се ускоро срести с мужјацима-староседеоцима и да ће природом учинити своје. Али, Свеа је имала друге "намере".

Једне лепе вечери неко је снажно залупао на врата гривсковског лугара Јоргенсена. Његова ћерка Кирстен потрчала је да отвори, али је крикнула од страха кад је угледала тог позног посетиоца. Јер, то је био један северни јелен. На крик девојке, дотрчао је лугар с пушком у руци. Наиме, северни јелен може бити необично опасна животиња и у стању је да једним ударцем копита убије човека. Међутим, Свеа — јер то је била она — изгледала је, онако погнуте главе, веома мирољубиво.

— Та, забоба! Каква је ово овде животиња? — гунђао је Јоргенсен. — Изгледа као да жели да је неко милује и мази, — рекла је девојчица.

Свеа је то баш и желела. Самоћа јој је тешко падала.

Плашљиво, мала Кирстен помиловала је огромну главу животиње. А Свеа, за узврат, протрљала је нежно своју њушку о раме девојчице. Ово је био почетак њиховог пријатељства. Од тога дана, свако јутро, Свеа је долазила до ивице шуме и чекала. Чим би се појавила њена млада другарица, ова огромна животиња појурила би к њој. Тада би јој нежно грицкала раме и "причала" разне приче. Јер, Свеа је више од свега волела да "води разговоре".

Ово је био само почетак необичног понашања ове животиње. Једно јутро утрчао је, сав задуван, у салу у којој је држало седницу општинско веће градиња Хелзинге, који лежи усред Гривсковске Шуме, један пољак.

— Господине претседниче, — узвикнуо је он, — северни јелен је на улици! Шта да чиним?

Свеа је била открила Хелзинге и нашла да је овај градић баш по њеном укусу. Дена, кад су видела ову огромну животињу, стала су да беже, плачући и вичући. Али, мало помало, осмеливши се, она су се вратила, зачуђена изгледом велике животиње, која је била "одушевљена" новим друштвом.

Општинско веће, на позив пољака, кренуло је у пуном саставу на лице места. У међувремену, лугар Јоргенсен покушавао је да потера жи-

вотињу са улице. Али Свеа, укрућених ногу, стајала је непомична попут статуе. Није преостало ништа друго него да се пошаље по лугареву ћерку. Кад су је довели, девојчица је гласно позвала животињу и Свеа је кренула лаганим касом у правцу шуме, пошто је претходно бацила на чланове општинског већа "презрив" поглед.

Али, није остало на овој једној посети. Приликом свог другог доласка у Хелзинге, Свеа је открила пекару и по-

то би обично чинила на једном завијутку друма који пролази кроз шуму Гривсков. Од једном би се појавила испред аутомобила, тако да би шофер једва имао времена да уочи, па би пажљиво пришла и разгледала аутомобил. Пошто би га лагано обишла, она би се приближила возачу и љупко протрљала своју огромну њушку о раме престрашеног човека. Очућивши и остале путнике и мунувши још једном пријатељски њушком возачу у знак поздрава, она би се уда-

сластичарницу неког Розендала. Дошавши пред радњу, она је приљубила њушку уз стакло од излога, као што то чине деца пред излогом пуним слаткиша и колача. Пекар је скупио храброст, отшкринуо врата своје радње и узвикнуо:

— Одлази!

Али, Свеа угура своју велику главу кроз отшкринута врата и гледаше радозналим погледом свуда по радњи. Пекар, да би се ослободио напасти, даде јој један свеж хлеб. То је била судбоносна грешка. Од тога дана Свеа је стајала пред пекарском свако јутро, тачно у време кад се хлеб вади из фуруне.

Свеа је имала и других "слабости". Аутомобили су је, на пример, просто очаравали. Волела је да их зауставља, па да онда испита све путнике.

љила својим уобичајеним кораком.

Пошто су овакви сусрети на друму учестали, надлежни одлуче да према Свеи предузму одлучније мере. Уосталом, нису је довели у Данску да забавља децу и узнемирава шофере, већ да одржи данску лозу северних јелена. Стога је послале на север, у један забран близу морске обале, по коме су тумарали мужјаци. Лугари којима је било стављено у дужност да пазе на њу приметилише да она као да не мари за те своје сроднике. Но, веровало се да ће им једног дана ипак прићи и одговорити својој "дужности".

Међутим, изненада, Свеа је нестала и поред све пажње и надзора коме је била подвргнута.

Неколико дана доцније, пекар Розендал приметно је до-

бро познату главу приљубљену уз стакло излога. Свеа је у сласт појела свој уобичајени оброк хлеба, а затим је наставила своје "посете".

Истог дана градско веће одржало је бурну седницу.

— Треба ставити до знања Свеи да је она само животиња, — изјавио је свечано један од већника. — Не може јој се дозволити да и даље узнемирава мирне грађане наше варошице.

Зато је понула коју је ставио зоолошки врт у Копенхагену да прими "на стан и храну" овог непослушног становника Гривсковске Шуме била одмах прихваћена. И тако је Свеа стигла у Копенхаген.

Њен долазак у нову средину био је обележен једним новим "рекордом". У почетку све је ишло као што треба. Она је послушно сишла из вагона и мирно се упутила у "стан" који јој је био додељен. А тада, кад се томе нико није надао, журнула је и прескочила три метра широк јарак. Нашавши се на слободи, Свеа је кренула у шетњу кроз зоолошки врт. Она је достојанствено обилазила паркиране аутомобиле, њушкала људе, милувала децу, па се затим натенане окупала у вештачком језеру. Кад је задовољила своју радозналост, упутила се опет према јендеку, прескочила га без икаквог напрора и сместила се у свом биваку.

Међутим, само неколико недеља доцније, Свеа, која је одмах постала општа љубимица посетилаца зоолошког врта, угнула је од запаљена плућа. Ни најсавременији лекови нису јој могли помоћи. То је изазвало велику жалост, како у Копенхагену, тако и у околини Гривсковске Шуме, где су је сви знали и, поред свих њених nestaшлука, волели.

ЗНАТЕ ЛИ ШТА ЈЕ ФЛОКА?

Флока је врх на планинском масиву Кајмакчалану, који се налази у саставу велике планине Нише. Флока има висину од 2.262 метра. На Флоки су за време Солунског фронта били многи логори и батерије српске војске.

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ

ДВАДЕСЕТ ГОДИНА У ПОТЕРИ ЗА БУВОМ

Амерички професор зоологије А. Хубард пронашао је у неком давном крзну буву која је до тада била потпуно непозната и стога претстављала право откриће. То се догодило у јулу 1919 године. Отада је Хубард имао само један циљ: да пронађе још један примерак те исте врсте бува. Он је пропутовао све земље Северне и Јужне Америке и тек после двадесет година, на једној фарми у Охају, пронашао је толико жељеног инсекта.

НЕОБИЧНИ ЛОВЦИ

Малајски урођеници лакше и спретније се служе ногама него рукама. Чак и лук не одапињу рукама већ ногама. Кад су у лову и кад примете дивљач, они хитро седну на земљу, за-

каче лук за прсте на ноzi и тада руком општају тетиву и пуштају стреле. Познато је да су Малајци веома добри стрелци и да се ретко догађа да они промаше дивљач, иако је лове ногама.

НАЈВЕЋА ГОЗБА У ИСТОРИЈИ

На банкету који је 1464 године био приређен у част Џорџа Невила, надбискупа од Јорка, утрошене су огромне количине хране. У једном старом запису у коме се говори о овој гозби забележено је да је том приликом поједено 80 масних говеда, 6 дивљих бикова, 300 свиња, 2.000 пилића, 200 коза, 4.000 пловина, 400 срна, 8 туљана, 50 длабрава, 300 смуђева, 3.000 гусака, 4.000 зечева, 4.000 реголубова, 10.000 чапљи, 300 давепрова, 100 паунова итд. нас није тукао ниједан Листа ретке дивљачи још

је много дужа. Поред тога на банкету је попијено 332.000 литара вина и готово три пута толико пива.

ИРОНИЈА

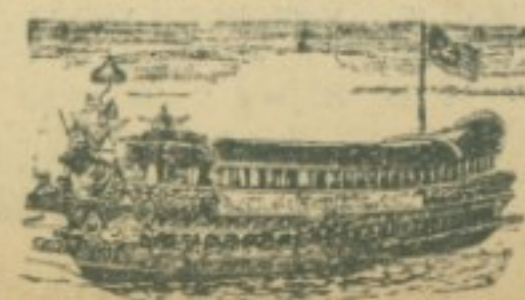

Над улазом у централни казнени завод америчке државе Западне Вирџиније налази се огроман државни грб, на коме је уклесан следећи мото: "Планинци су увек слободни". И поред тог натписа, који на том месту звучи као иронија, казнени завод увек је пуних затворених "слободних планинаца", преступника из Западне Вирџиније.

"УБИЦА РАДОСТИ"

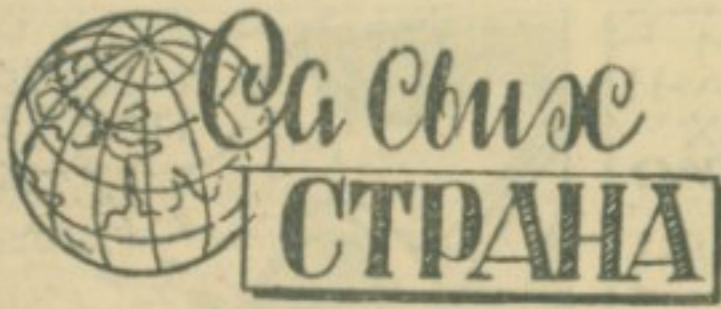
Португалски владар Хуан II (1481—1495) имао је два надимка: "Убица радости" и "Савршени". Оба ова имена добио је због тога што је још на почетку своје владавине забрањивао сваку врсту забаве, играње, картање, све забавне игре, ношење свиленог рубља и одела и, сем у случају рата, јахање. Због ове забране католички свештеници назвали су Хуана II "Савршеним", док га је цео народ звао "Убицом радости".

БРОД РЕКОРДЕР

"Буцентаур", брод на весла који је био сопственост млетачког двора, пловило је морима пуних 411 година (од 1311—1722). Рекорд "Буцентаура" до давепрова, 100 паунова итд. нас није тукао ниједан други брод.

ЗАШТО СУ ЦРНИ ЦРНИ

Познато је да црна боја најјаче упија спољну топлоту, а, ето, људи у жарким крајевима баш су црни и изгледа да их је природа занемарила. Али, није тако. Она се и за њих, као и за све друго, побринула.

Треба знати да Сунце делује тројако: као светлост, затим даје топлоту и делује хемиски. Од сва три ова дејства треба да се заштити тело човека. Научним испитивањима утврђено је да се унутарња топлота тела не мења због спољних промена температуре. Тело се, захваљујући знојењу и испаравању зноја, заштићује од повишења своје температуре, која износи око

37 степени Целзијусових. Тако је оно заштићено од сунчане топлоте. Али, тело треба да се заштити и од друга два деловања Сунца: од светлости и хемиског дејства. Познато је да црна боја пигмента у кожи јако обила у ултраљубичасте зраке Сунца, који могу да буду веома опасни за белу кожу. Иако та црна боја боље упија топлотне зраке, на прела томе Црнци због ње више осећају топлоту Сунца, делимично су заштићени тиме што им је кожа сјајна на одбија сунчану светлост пре него што продре у организам.

ШТА СВЕ ЉУДИ КОРИСТЕ ОД НОЈА

Још у старим кинеским делима говори се да су поданици даривали својим царевима јаја од ноја, а зна се исто тако да су главе египатских божанстава, војсковођа и ратника кичене нојевим перјем. Нојево перје сматрано је тада као симбол праведности. Херодот помиње да су неки народи, да би се заштитили, носили нојеву кожу, а римски писац Плиније говори да се од љуске нојевог јајета праве посуде, да ратници нојевим перјем ките шлемове итд. Записано је такође да је цар Хелиогабал, кад је једном природно гозбу, наредио да се на сто

изнесу пржени мозгови од 600 нојева. Сви ови записи и приче у основи значе да су људи одавно увидели од какве им је користи ној.

Још у Средњем веку, на тржиштима Европе продавало се нојево перје. Сматра се да има десет врста нојевог перја, од чега зависи и његова цена. Оно је и данас у моди. Али, људи од ноја користе и месо. Они који су за јели кажу да је месо од младих нојева по укусу слично мешавини живинског и говеђег меса. Неки употребљавају и нојеву маст и јаја, а учињена нојева кожа употребљава се у разне сврхе. Љуске од нојевих јаја многи су окивали и украшавали племенитим металима, те су служиле као чаше за разне свечаности. Становници пустиње Калазари пуне ове љуске водом, затим их добро затворе и закопају у земљу. Када наступи суша, добро им дође ова резерва воде.

И МЕЂУ ЗМИЈАМА ИМА ПРОВИРАЧА

Сви знамо да многе змије уједају и да су уједа неких змија смртоносни. Али, мало се зна чиме се змије хране. Оне се углавном хране глодарима, птицама, жабама, гуштерица итд. Но, има змија које су велики провирачи и које троше само једну врсту хране. Такве су змије из рода наочарки. Једна врста наочарке једе само пазове, друга водоземце, трећа птице, пужеве, гуштерове, скакавце, друге змије итд. Она која једе птице неће, ма како гладна била, појести пужа, скакавца или водоземца, и обратно. Ови примери, дакле, показују да и међу змијама има провирача.

Дали знате?

Водена снага рентабилнија од атомске енергије

У последње време све чешће се чују мишљења да ће атомска енергија потпуно заменити угља, петролеј и водену снагу приликом производње електричне енергије. Познати аустријски научник професор Ханс Тиринг у једном свом чланку побива ово мишљење. Он сматра да бар засад нема никаквог изгледа да би тако произведена енергија била јефтинија од досадашње. Да би се атомска енергија користила за производњу електричне требало би изградити огромна постројења, која би била веома скупа. Сем тога, трошкови производње чистог уранијума 235, потребног у ову сврху, веома су високи услед сложеног и скупог процеса прераде уранијумове руде. Не треба заборавити на чињеницу да је у земљама које располажу овом рудом целокупна производња уранијума резервисана за војне потребе. На крају, професор Тиринг долази до закључка да се земљама које располажу знатним количинама угља и петролеја или великом воденом снагом не би исплатило употреба атомске енергије. Остале земље, које оскудевају у тим енергетским изворима, имаће рачуна да употребљавају атомску енергију за производњу електрицитета, и то само онда кад се уранијум буде могао лакше производити и износити на тржиште. Али, на овај начин добијена електрична енергија никад неће бити тако јефтина као енергија на бази водене снаге. Зато је потребно што више користити водену снагу, да би се сачувале постојеће залихе угља, петролеја и уранијума, које су веома ограничене и подложне постепеном исцрпљивању.

И У САХАРИ ИМА УГЉА И ГВОЗЂА

Једна француска научна експедиција која је обила Сахару вратила се са свог пута са занимљивим резултатима. Чланови експедиције сматрају да на планини Атласу има доста воде и да један део пустиње може опет постати плодан. Поред тога, утврђено је да земљиште испод песка садржи угља, гвозђа и других метала. Бушењем у једној оазис установљено је такође и присуство нафте. Занимљиво је да је у Старом веку северни део Сахаре био попуњен и да је картагински војсковођа Ханибал одатле узимао слонове за своју војску приликом похода на Рим.

ПРВОБИТНА АТМОСФЕРА НА ЗЕМЉИ

Данас се с прилично сигурношћу може утврдити састав Земљине атмосфере у време док се Земљина кора још није била сасвим охладила захваљујући томе што су се у пукотинама неких стена задржале мале количине „ваздуха“ из доба кад су се оне стварале. У неким од њих гасови се налазе под тако великим притиском да оне експлодирају кад се ударе чекићем. Ти гасови, тако конзервирани, дошли су у модерне лабораторије, где су анализирани. Њихов састав изненадио је научнике: велика количина

влаге и угљене киселине, а поред тога знатне количине азота и водоника. Често се налази и на барски гас, угљенмоноксид и сумпорводоник. Интересантно је да ту уопште нема слободног кисеоника, који се тек доцније морао ослободити. Сличан састав атмосфере констатован је и на планети Венери.

ИНСЕКТИЦИДИ УТИЧУ НА ПЛОДНОСТ МУВА

Досадашњим истраживањима утврђено је да муве које преживе разна запрашивања ДДТ-ем и другим инсектицидним средствима имају појачану плодност. Изведен је следећи оглед. У засебан кавез стављене су муве које су преживеле запрашивање диелдрином, јаким отровом, а у други обичне муве. Том приликом установљено је да муве које су преживеле запрашивање имају преко 5% више јаја од обичних мува. Када се узме у обзир да једна мува може да да око 130.000 младих у две генерације и да само у једној сезони може бити до четрнаест генерација, онда то повећање плодности није мало.

„ПРОГНАНИ“ ХЕМИЧАРИ

Реаговање људског организма на једињења хемиског елемента телура показује једну веома карактеристичну особину. У организму се она, на-

ме, претварају у неке органске деривате, који се затим лагано излучују из организма. Та једињења имају веома јак мирис на бели лук. Овај мирис јавља се кад се у организм унесе и најмања количина телура. Једну групу хемичара који су радили с једињењима телура морали су да исеље на неколико недеља из града, пошто је задах који је од њих долазио био непоносљив за околину.

НАЈВИША КУЛА БЕЗ ВРХА

Врх куле Антонели у Торину — највећег зиданог објекта на свету, високог 167 метара — недавно је оборила олуја. Том приликом сручило се на улици више од четири милиона опека. Једна жена која је гледала како се кула руши умрла је од срчаног удара. Градско веће Торина одлучило је да порушени врх поново сазна.

РАСТЕГЉИВИ КАПУТ

Најновији проналазак овогodiшње пролећне моде у САД јесте растегљиви капут, чији је нацрт патентирао кројач Хауард Рос. Он се може носити као горњи капут или као капут за кишу. По речима проналазача, он је веома zgodан за руковање и може у случају потребе да послужи сопственику да заштити од кише и свог друга, решимо на фудбалској утакмици. Сваки од њих добија по један рукав. Капут има кесе у предњем и задњем делу, у које је смештен испресвијани продужетак. Довољно је само повући патентни затварач и капут добија двоструку ширину.

АУТОМАТСКО УТВРЂИВАЊЕ НАЈОМИЉЕНИЈИХ РАДИО-ЕМИСИЈА

Које су радио-емисије најомиљеније, занимало је увек уметнике и управе радиостаница у целом свету. Међутим, досад то није било лако утврдити, иако су вршене многе анкете међу слушаоцима. Недавно је једна америчка фирма патентирала нарочити мали апарат, који може стати у кутији радио-апарата. То је у ствари отпремник микро-таласа, који, чим се упали радио, шаље таласе чија дужина зависи од програма који је изабран. На тај начин аутоматски се контролише број слушалаца једне емисије. Апарат нимало не омета пријем, а усто је и неприметан.

...прве фотографије у боји израдио је научник Липман 1891 године. Ипак, практична примена ове фотографије почела је тек после четрдесет година.

...у Фезу, у Мароку, налази се једна болница у којој се негују само роде. Болница има највише пацијената у јесен и у пролеће кад се роде селе.

...парк Јелоустон, у Америци, спада у област најбогатијег гејзерама. Само на том месту има око 10.000 гејзера.

...младе корњаче имају на носу један тврд израштај у облику мача, који им служи за пробијање љуске од јајета. Тај израштај касније им отпадне.

...припадници индиског племена Мослев имају урођену навлику, које не могу пако да се ослободе, да увек кад изговоре неку лаж подигну налице на ноzi. Због тога није редак случај да на суду судија тражи од сведока Лис-Абеба, Аксум, Ага-за скине обућу.

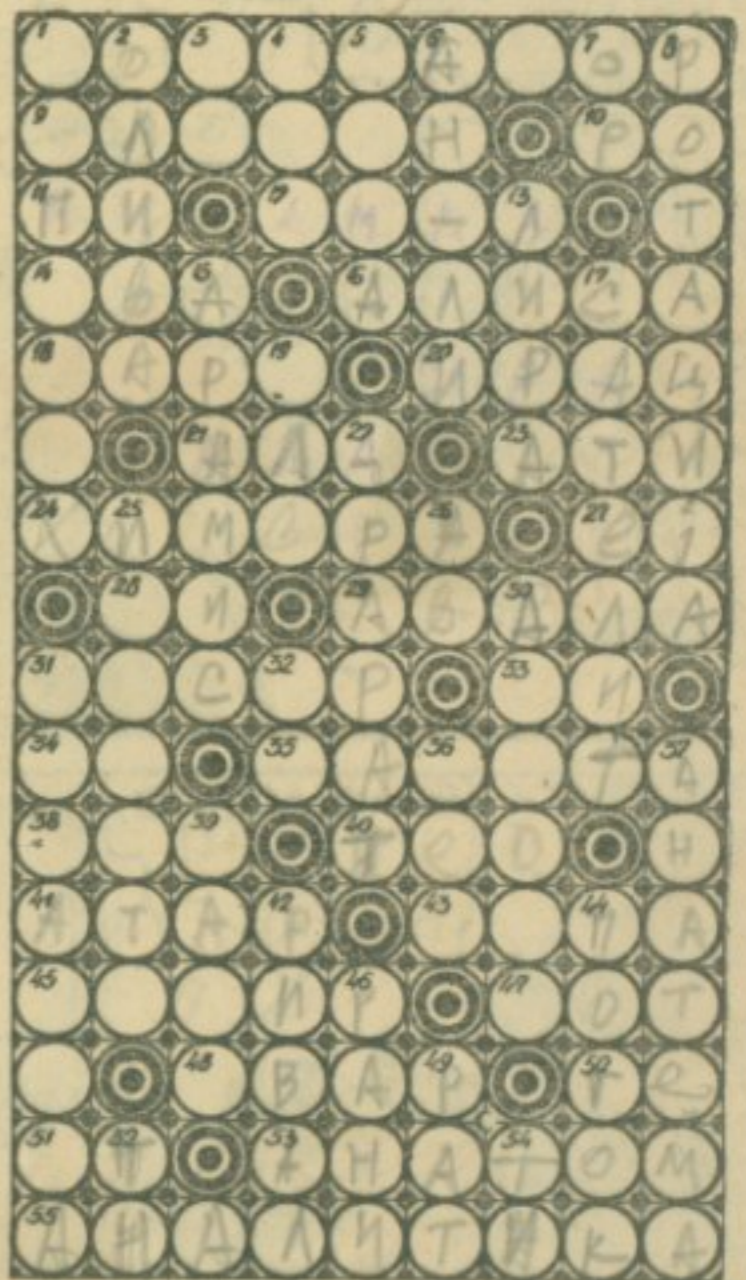
...прве новине које су штампане у Европи излазиле су у Аугзбургу још 1505 године. Издавач тих новина био је Ерхарт Еглин.

...имена готово свих градова и насеља у Абисинији почињу словом А: Адуа, Ада пре давања исказа Асале, Асале итд.

Водоравно: 1) регулатор (латин.); 9) минерал маслинозелене боје; 10) слово грчке азбуке; 11) Лудолфов број; 12) носач; 14) прва позната немачка песникиња; 16) јунакиња једног Дизнијевог филма; 18) јеврејско женско име; 20) становник Ирске; 21) немак; 23) коњ; 24) накана; 27) узики; 28) лична заменица; 29) планина у Србији; 31) пољопривредна алатка; 33) лична заменица; 34) немачки предлог; 35) врста главичасте биљке; 36) главни град једне европске државе; 40) прозириа ткањина; 41) општинско подручје; 43) листопадно дрво; 45) стари назив за Египат; 47) наш шахмат; 48) припадник једног татарско-хунског племена; 50) тебе; 51) иницијали великог руског књижевника; 53) научник који се бави проучавањем унутрашње грађе живих бића; 55) део математике.

Усправно: 1) познати француски књижевник; 2) маслина; 3) иницијали ерског књижевника („Хали Дина“); 4) женско име; 5) слик; 6) летопис; 7) алат (франц.); 8) обраћање тела око једне тачке или осовине; 13) једна европска монета; 15) личност из романа „Три мускетара“; 17) пратилац; 19) знак за почетак борбе у мачевању; 22) брдо у Јерменији; 25) изумрла група животиња главонога; 26) ономатопеја лавеза; 30) минерал нађен на Авали; 31) врста бонбоне; 32) историско место у Малој Азији; 36) град у Француској; 37) проклетство; 39) скуп делова из којих се састоји једна целина; 42) супарник; 44) мањи водени ток; 46) премеми; 49) оружани сукоб народа; 52) иницијали нашег великог научника на пољу радиотехнике; 54) лична заменица.

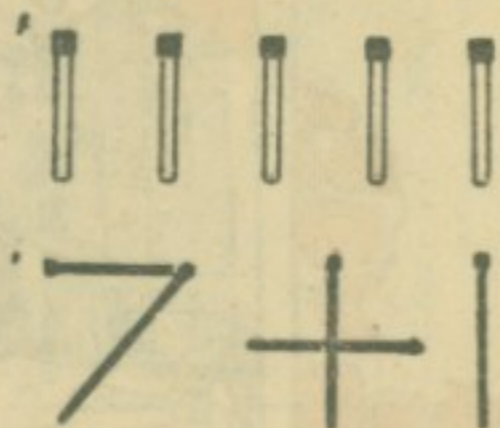

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) прст; 5) Платон; 7) злато; 8) ом; 10) Руђа; 11) сва; 12) ата; 13) стас; 14) ко; 15) старт; 16) новела; 18) Пина; 19) барак; 21) Ресен; 22) ви; 24) Аран; 25) Бак; 26) мач; 27) слик; 28) ет; 29) палир; 30) сбонит; 32) елан. Усправно: 1) плажа; 2) рата; 3) сто; 4) то; 5) Плуто; 6) Новара; 7) зрак; 8) маст; 11) сталак; 13) Стеван; 15) свиреп; 17) опасак; 19) Беране; 20) авали; 21) раме; 23) Икар; 25) Белни; 27) Сана; 29) нога; 31) бе.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

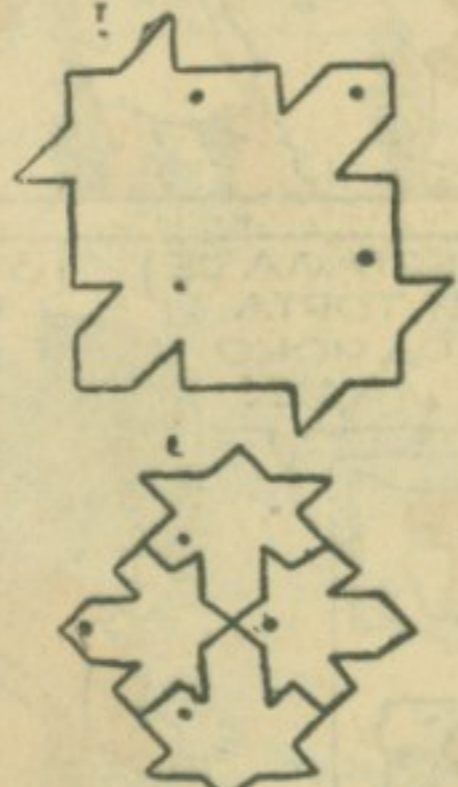
ОД 5-8

Ако не можете, помоћи ћемо вам. У средини круга налази се једна петница, а одмах испод ње 9, 3 и 8, што чини свега 25.

ДЕОБА

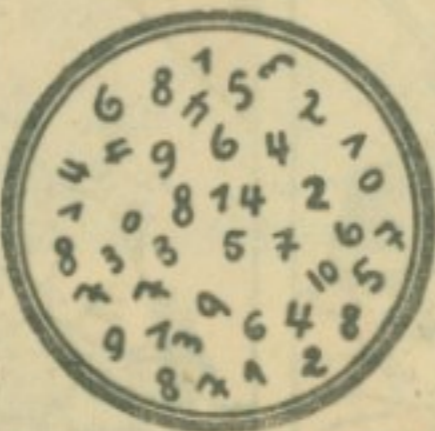
Можете ли поделити овај план на четири дела, али

Покушајте да ових пет шибца претворите у осам. Ако не можете, помоћи ћемо вам. Погледајте слику!

ТРАЖИ СЕ 25

Из било ког броја овог круга повуците једну праву линију која ће да пове-

же четири броја, али да збир та четири броја буде 25.

тако да сваки има исти облик и исту површину и да се у сваком од њих налази по једна црна тачка.

Ако не можете, погледајте нашу слику!

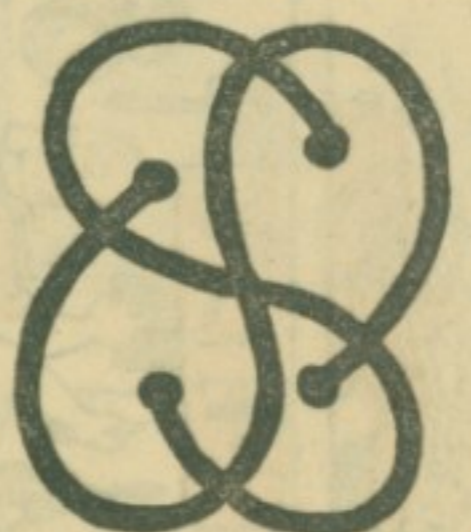
ШЕТЊА ПО ТЕПИХУ

Прошетајте се по белим шарима на овом тепиху, али тако да прођете кроз све те шаре само једанпут. Исто тако не сме се укрстити пут којим сте већ једном прошли.

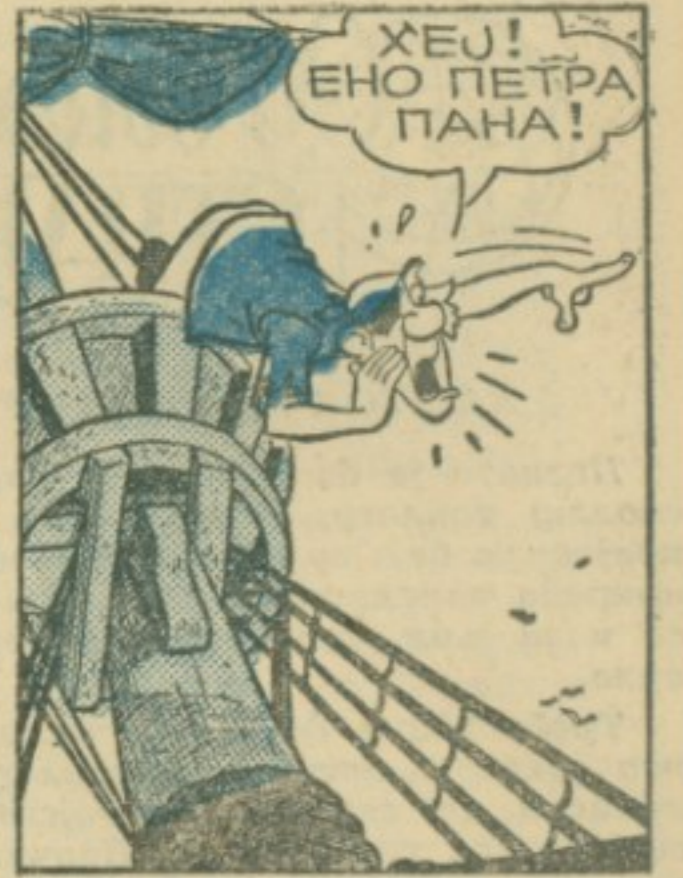
ДОБРО ПАМЋЕЊЕ

1) Посматрајте пажљиво ову слику неко време. 2) Покријте је руком.

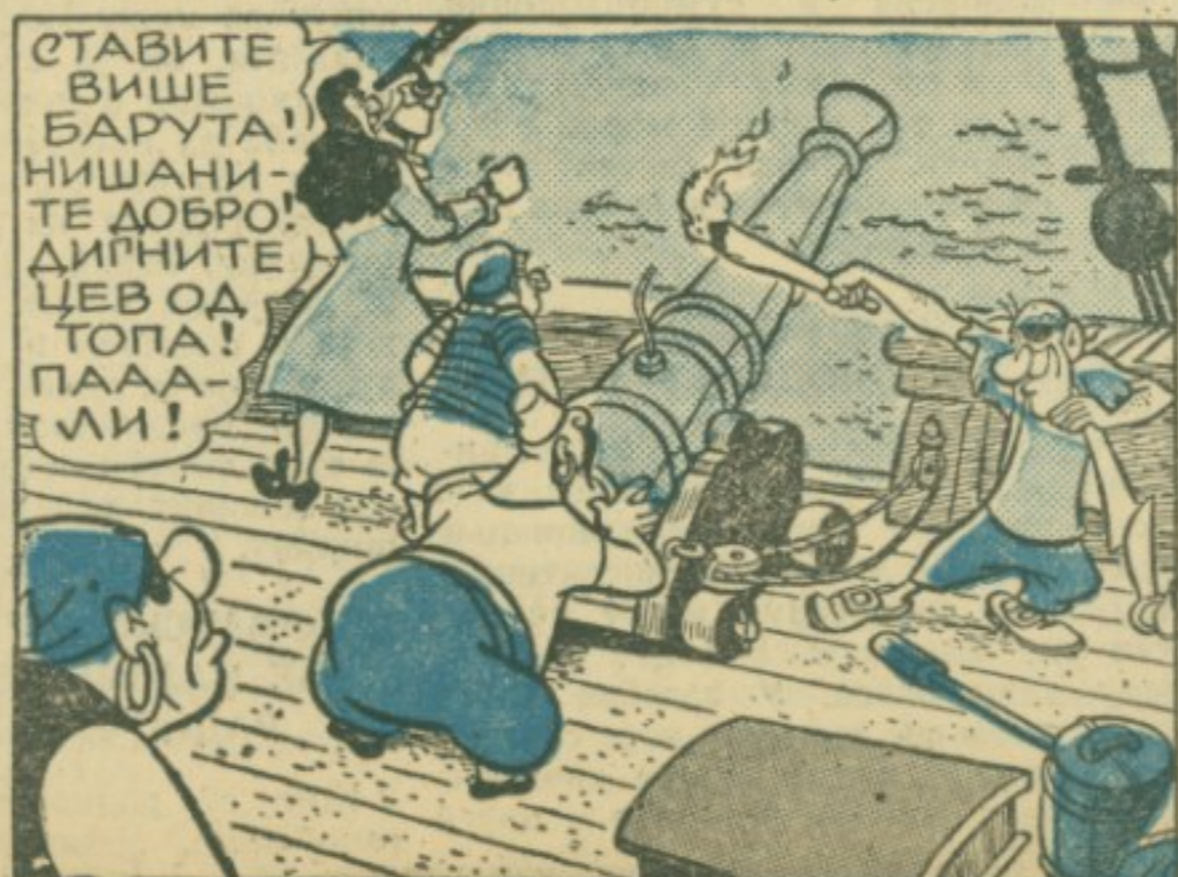

3) Покушајте да је сами по сећању нацртате.

WALT DISNEY'S
Петар Пан

НЕ СЛУТЕЋИ ДА ГА ЈЕ КАПЕТАН КУКА ОТКРИО, ПЕТАР СЕ ЗАУСТАВИО НА ЈЕДНОМ ОБЛАКУ ИЗНАД НЕДОЋИЈЕ

ПУСТОЛОВИНЕ МАЛОГА ЦОНИЈА,
МОРНАРА ТОМА ТРАУТА И КИНЕЗА ШАНГ ЛИНА
ЦЕЛУ ПОСАДУ „МОРСКЕ ЛАСТЕ“ БАЦИО ЈЕ У ТАМНИЦУ ГУВЕРНЕР ОСТРВА МАНЕЛДАУ, АЛИ СУ ЦОНИ, ШАНГ ЛИН И ТОМ ТРАУТ УСПЕЛИ ДА СЕ ИЗ ЊЕ ИЗВУКУ КРОЗ ЈЕДАН ТАЈНИ ТУНЕЛ... ИЗБИЛИ СУ НА СВЕЛОСТ ДАНА У САМОЈ ГУВЕРНЕРОВОЈ ПАЛАТИ!

